

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การถวายฎีกาและการจัดระเบียบราชการศาลฎีกา
พ.ศ. 2417-2455
ชื่อนักศึกษา นางสาวนันทกา พลชัย
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มุ่งศึกษาความสำคัญของการแยกฎีกาจากบทบาทของพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้พิพากษาสูงสุด ตามคติความเชื่อที่มีมาตลอดทุกยุคทุกสมัยในประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยนั้น เชื่อกันว่าพระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นที่มาของความยุติธรรมสูงสุด และทรงเป็นผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับอาณาประชาราษฎร์ ในการศึกษาจึงมุ่งหาคำตอบว่าในทางปฏิบัติแล้ว พระมหากษัตริย์ทรงเอาพระทัยใส่ในการพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยฎีกาที่ราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระองค์จริงหรือไม่ ทรงพระราชทานความยุติธรรมมากน้อยเพียงไร ตลอดจนศึกษาหัวเลี้ยวหัวต่อของการจัดตั้งศาลรับสั่งทำหน้าที่เสมือนศาลฎีกาขึ้น เพื่อแบ่งเบาพระราชภารกิจในการวินิจฉัยฎีกา จนกระทั่ง ยกศาลฎีกาที่ขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม และพระราชภารกิจของพระมหากษัตริย์ต่อการถวายฎีกาของราษฎรแปรเปลี่ยนไปในรูปแบบใด

ผลการศึกษาพบว่าพระมหากษัตริย์ไทยทรงให้ความสำคัญกับการถวายฎีกาของราษฎร แต่จะมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับการเอาพระทัยใส่ของพระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลเป็นสำคัญ สำหรับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ได้ทรงเอาพระทัยใส่ให้การวินิจฉัยฎีกาเป็นไปด้วยความยุติธรรม โดย

การพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยชี้ขาดในชั้นสุดท้าย ทรงคอยสอดส่องแก้ไขอุปสรรคที่ขัดขวางทางพิจารณาและมีพระราชประสงค์ที่จะยกพระราชอำนาจทางด้านตุลาการมาให้กระทรวงยุติธรรม โดยให้ศาลฎีกาทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณในพระปรมาภิไธย จะทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในด้านตุลาการ เฉพาะที่เป็นปัญหาสำคัญต่อกิจการบ้านเมืองเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้อำนาจบริหารแยกออกจากอำนาจตุลาการ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยยุติธรรม จนมีผลให้การศาลยุติธรรมของไทยเริ่มเป็นที่ยอมรับของประเทศตะวันตก และศาลฎีกากลายเป็นศาลสูงสุดของประเทศดังรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังพบว่า ฎีกาที่ราษฎรนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายส่วนใหญ่เป็นฎีการ้องทุกข์ เกี่ยวกับการที่พระบรมวงศานุวงศ์ เจ้าเมือง กรมการ และขุนนางกดขี่ข่มเหงพวกเขาหรือขุนศาลตระลาการพิจารณาคดีอย่างไม่ยุติธรรม ฎีกาเหล่านี้นับได้ว่าเป็นข้อมูลประกอบพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการที่ทรงปรับปรุงการศาลยุติธรรมและการปกครองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อมูลทั้งหมดยังมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาปัญหาทางด้านการปกครอง และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในระหว่าง พ.ศ. 2417-2455 ได้เป็นอย่างดี

Thesis Title The Presentation of Tikā Petitions to the
King and the Establishment of the Supreme
Court of siam, 1874-1912.

Name Nanthaka Pollachai
Concentration History of Southeast Asia
Department History
Academic Year 1989

Abstract

This thesis purports to study the process in which the reorganization of Siamese judicial proceedings led to King Chulalongkorn's relinquishing of his nominal role as supreme judge and his sole privilege in considering tikā petitions. According to tradition, since Sukhothai times. The kings are expected to pay close attention to all the tikās and pass judgements over them. This study examines whether it was in reality possible for the kings to perform their duties effectively in providing justice to the petitioners. It also analyzes the various factors which came to influence, during the transitional period, the establishment of the so-called Sān Rāp Sāng, "Court of the King's Judgements", which functioned more or less like a Sān Tikā, "Supreme Court", and the subsequent transfer of the Sān Tikā to the newly-established Ministry

of Justice.

The result of this study reveals that whether a king in the past would discern the importance of the tikās and their implications concerning the welfare of his subjects depended very much on his character. King Chulalongkorn apparently placed much emphasis on examining tikās before passing his final judgements. Owing to the increase volume of work and unsurmountable obstacles, the king on his own initiative delegated his judicial power to the Ministry of Justice and authorized the Sān Tikā judges to act on his behalf. The king only retained his judicial responsibility in matters thought to be of political nature. The purpose of this change was to enable the separation between the judicial and administrative powers in the government. It was then hoped that the reorganization of the Siamese judiciary would provide the plaintiffs with better justice, and this should raise the status and integrity of Siamese Courts in the eyes of the West. Since then, the Sān Tikā has remained the Supreme Court of the country.

The study also finds that a large number of tikās presented for the king's perusal contained allegations of various matters against certain member of the royal family, high-ranking government officials, and member of the existing judiciary. These petitions seem to have

provided King Chulalongkorn with invaluable evidence of his subjects' bad social conditions, and prompted him to reform Siamese judicial system. Besides, they serve as indispensable data for one to look at the administration and socio-economic conditions of Siam between 1874-1912.